

قرارداد

بازرگانی و بحرپیمائی بین

دولت شاهنشاهی ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

اعلیحضرت همایون شاهنشاه ایران از یکطرف و هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی از طرف دیگر نظرباینکه مایلند روابط بازرگانی بین دو کشور را توسعه بدهند تصمیم به انعقاد قرارداد بازرگانی و بحرپیمائی نموده و برای این مقصود اختیارداران خود را بشرح زیر معین نمودند:

اعلیحضرت همایون شاهنشاه ایران :

جناب آقای مظفر اعلم وزیر امور خارجه و جناب آقای صادق وثیقی کفیل وزارت بازرگانی.

هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی:

جناب آقای ماتوی فیلیمونوفسفر کبیر اتحاد جماهیر شوروی در ایران و آقای پترایانوویچ الکسییوف نماینده بازرگانی شوروی در ایران.

نامبردگان پس از ارائه اختیارنامه های خود که در کمال صحت و اعتبار بود در مقررات زیر موافقت

حاصل نمودند:

ماده اول

از محصولات طبیعی و صنعتی که مبداء آن خاک گمرکی یکی از طرفین متعاهدتین باشد در موقع ورود بخاک گمرکی طرف متعاهد دیگر حداقل حقوق گمرکی و سایر عوارضی که در تعرفه گمرکی و قوانین کشور وارد کننده پیش بینی شده یا خواهد شد گرفته میشود ولی در هر صورت میزان حقوق گمرکی و عوارض نامساعدتر و غیر از میزانی نخواهد بود که از محصولاتیکه مبداء آن کشور ثالثی باشد گرفته میشود . همچنین محصولات طبیعی و صنعتی که مبداء آن خاک گمرکی یکی از طرفین متعاهدتین بوده و از آنجا بمقصد خاک گمرکی طرف متعاهد دیگر صادر میگردد در موقع صدور مورد رژیم گمرکی دیگر و نامساعدتری واقع نخواهد گردید که نسبت به این قبیل محصولات صادره بکشورهای ثالث معمول میگردد .

ماده دوم

هریک از طرفین متعاهدتین متقبل میشود که بطرف متعاهد دیگر رژیم کامله الوادی مطلق را در موارد زیر نیز واگذار نماید :

الف - در شرایط گرفتن حقوق گمرکی و اضافات و عوارض مذکوره در ماده یک .

ب - در جا دادن کالاهای مندرجه در ماده یک در انبارها و استفاده از انبارهای گمرکی و سایر انبارهای عمومی برای کالاهای نامبرده و تنظیم ورود و نگاهداشتن کالاها در بندرها و انبارهای نامبرده و همچنین خارج شدن آن از نقاط نامبرده .

ج - در طبقه بندی گمرکی و تفسیر تعرفه های معموله در مقررات و تشریفات و وظایف و پرداختهائی که ممکن است نسبت بعملیات مربوطه به تسویه حقوق گمرکی کالاها تعلق بگیرد .

د - در تحمیل عوارض داخلی بکالاهای یکی از طرفین متعاهدتین در خاک گمرکی طرف متعاهد دیگر عوارضی که مربوط به تولید و ساختن و گردش و مصرف و حمل و نقل کالاهای بالمثل باشد و بنام و بنفع هرکس که گرفته بشود .

هریک از طرفین متعاهدتین تقبل مینماید نسبت به آنچه در بند (د) این ماده پیش بینی گردیده بدون اینکه لطمه به اصل کامله الودادی وارد شود در هر صورت استفاده از رژیم ملی را که در خاک خود برای کالاهای خود وضع نموده است برای طرف متعاهد دیگر تامین نماید .

ماده سوم

هریک از طرفین متعاهدتین تقبل مینماید که نسبت به واردات از خاک گمرکی طرف دیگر با صادرات بخاک گمرکی آن کشور هیچگونه تحدیدات و ممنوعیت هائی را که نسبت بعموم کشورهای دیگر معمول نمیگردد محری ندارد بجز تحدیدات و ممنوعیت هائیکه بمناسبت نظم عمومی و امنیت دولتی و بهداری و مبارزه با آفات نباتی و حیوانی بدون استثناء بتمام کشورهاییکه در شرایط متساوی واقع هستند شامل گردد .

ماده چهارم

رژیم کامله الودادی که در ماده های ۱ و ۲ این قرارداد و در مواد ۸ و ۱۰ (بند ۷) و ۱۱ و ۱۲ (بند ۵) بعدی مقرر گردیده است شامل موارد زیر نخواهد بود :

- ۱- حقوق و مزایای ناشیه از اتحاد گمرکی .
- ۲- حقوق و مزایائی که اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی به لتونی - لیتوانی فنلاند و استونی واگذار نموده و یا خواهد نمود .
- ۳- تحقیقاتی که هریک از طرف متعاهدتین برای مبادله کالا در منطقه مرزی که فاصله آن از خط مرزی از هرطرف بیش از ۱۵ کیلومتر نباشد واگذار نموده و یا خواهد نمود .

ماده پنجم

اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی جزو سفارت خود در ایران نمایندگی بازرگانی دارد وظایف نمایندگی بازرگانی از این قرار است :

- الف - کمک بتوسعه روابط اقتصادی بین اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و ایران .
- ب - نمایندگی منافع اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در قسمت بازرگانی خارجی .
- ج - تنظیم معاملات بازرگانی بنام اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی بین اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و ایران .

د - تجارت بین اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و ایران .

نماینده بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در ایران و هردو جانشین او جزو هیئت سیاسی سفارت کبرای اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در ایران بوده از تمام حقوق و مزایائی که به اعضای میسیونهای سیاسی اعطاء شده است بهره مند خواهند بود .

مقر نمایندگی بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در تهران از حق خارج الممالکتی استفاده خواهد نمود .

نماینده بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در ایران حق استفاده از رمز دارد .

نمایندگی بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی نام اشخاصی را که از طرف او برای انجام عملیات حقوقی اختیار دارند با ذکر حقوقی که بهر یک از آنها در امضاء نمودن تعهدات تجارتي نمایندگی بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی واگذار گردیده در " مجله رسمی " ایران اعلان خواهد نمود خاتمه یافتن اختیارات مزبوره را نمایندگی بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در " مجله رسمی " ایران و به صلاحدید خود در یکی از روزنامه های محل خدمت شخصی که دارای اختیارات بوده اعلان خواهد نمود تاریخ خاتمه اختیارات نسبت به اشخاص از روز اعلانی خواهد بود که اول انتشار یافته است .

نمایندگی بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در ایران مثل سابق در پهلوی و تبریز و مشهد دارای شعب خواهد بود و حق خواهد داشت یا موافقت وزارت بازرگانی ایران شعبه های خود را عنداللزوم در سایر نقاط ایران باز نماید .

ماده ششم

نمایندگی بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در ایران بنام دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی عمل میکند دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی مسئولیت هرگونه معاملات بازرگانی را که بنام نمایندگی بازرگانی بوسیله اشخاصی که از طرف نمایندگی مزبور اختیار دارند صورت گرفته یا تضمین شده باشد بعهده میگیرد .

برای رسمی شناختن معاملات بازرگانی که نمایندگی بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در ایران منعقد ساخته یا تضمین نموده است باید اسناد معامله یا ضمانت نامه مربوطه امضای اشخاصی را داشته باشد که دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی یا کمیسریای ملی بازرگانی خارجی به آنها برای اینکار اختیار داده و اسم این اشخاص با ذکر اختیاراتی که به آنها واگذار گردیده از طرف نمایندگی بازرگانی شوروی در " مجله رسمی " ایران اعلان شده باشد بطوریکه در ماده پنج این قرارداد پیش بینی شده است . تمام معاملات بازرگانی که نمایندگی بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در ایران در خاک ایران منعقد یا تضمین نموده است در صورتیکه در سند معامله رسیدگی بوسیله حکمیت قید نشده باشد تابع صلاحیت محاکم ایران و قوانین ایران میباشد .

چون بموجب این ماده مسئولیت معاملاتی را که نمایندگی بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در ایران در خاک ایران منعقد یا تضمین نموده است دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

عهده دار میباشد مقررات مربوطه به تامین قضائی و اجرای مقدماتی قرارهای صادره از طریق قضائی یا اداری نسبت به دعاوی که برعلیه نمایندگی بازرگانی اقامه میشود مجری نخواهد گردید .

فقط تصمیمات قطعی قضائی که قانوناً قابل احرا شده و مربوط به اختلافات ناشیه از معاملاتی که نمایندگی بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی مطابق مندرجات قسمت دو این ماده آنرا امضاء یا تضمین نموده باشد بطور اجبار نسبت به نمایندگی بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی مجری خواهد شد .

تصمیمات مزبوره فقط نسبت به اموال و حقوق نمایندگی بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در ایران که مربوط به معاملات مذکوره در این ماده است و همچنین نسبت به سایر اموال نمایندگی بازرگانی که در ایران موجود است اجرا خواهد شد .

ولی اجرای اجباری تصمیمات قضائی که در قسمت فوق این ماده پیش بینی گردیده به اشیائی که مطابق اصول عمومی حقوق بین المللی خارج المملکتی محسوب و همچنین به اشیائی که برای عملیات اداری نمایندگی بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در ایران لازم است شامل نخواهد بود .

ماده هفتم

مسئولیت معاملات بازرگانی که بدون ضمانت نمایندگی بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در ایران از طرف یکی از بنگاه های اقتصادی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی انجام بگیرد که مطابق قوانین اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی دارای حقوق اشخاص حقوقی مستقل باشند فقط بعهده بنگاه مربوطه خواهد بود مسئولیت این معاملات متوجه دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی یا نمایندگی بازرگانی او در ایران و یا بنگاه های اقتصادی دیگر اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی نخواهد بود .

معاملات بازرگانی که از طرف بنگاه های نامبرده در ایران منعقد شده در صورتی که درسند معامله رسیدگی بوسیله حکمیت قید نشده باشد تابع صلاحیت محاکم ایران و قوانین ایران خواهد بود .

ماده هشتم

بازرگانان و ارباب صنایع و اشخاص طبیعی و یا اشخاص حقوقی ایرانی که مطابق قوانین ایران تشکیل شده باشند موقعی که عملیات اقتصادی خود را در خاک اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی مستقیماً یا بوسیله اشخاصی که انتخاب نموده اند انجام میدهند در شرایطی که قوانین شوروی انجام اینگونه عملیات را مجاز داشته است نسبت به شخص و اموال خود از همان رژیم مساعدی که در حق اشخاص حقوقی و اتباع دولت کامله الوداد مجری میشود بهره مند خواهند بود .

بنگاه های دولتی اقتصادی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و سایر اشخاص حقوقی شوروی که مطابق قوانین شوروی دارای اهلیت حقوقی هستند و همچنین اشخاص طبیعی از اتباع اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در موقع انجام عملیات اقتصادی خود در خاک ایران در شرایطی که قوانین ایران انجام اینگونه عملیات را مجاز داشته است نسبت به شخص و اموال خود از همان رژیم مساعدی که در حق اشخاص

حقوقی و اتباع دولت کاملته الوداد مجری میشود بهره مند خواهند بود .
اتباع و اشخاص حقوقی هریک از طرفین متعاهدتین متساویاً مثل اتباع واشخاص حقوقی داخله حق دارند آزادانه بهر درجه از محاکم برای احقاق و دفاع حقوق خود مراجعه نمایند و در هیچ مورد از این حیث در وضعیت نامساعدتر از وضعیت اتباع و اشخاص حقوقی دولت کامله الوداد واقع نخواهند گردید .
ولی مسلم است که هیچ یک از مقررات این قرارداد نمیتواند شرکتهای بازرگانی و سایر بنگاه های اقتصادی یکی از طرفین متعاهدتین را مجاز نماید که مطالبه مزایای مخصوصی را بنماید که طرف متعاهد دیگر بشرکتهائی اعطاء می کند که شرایط عملیاتشان در خاک وی بموجب امتیاز نامه های مخصوصی تنظیم گردیده یا خواهد گردید .

ماده نهم

۱ - نمایندگی بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در ایران و بنگاه های اقتصادی شوروی میتوانند با رعایت قوانین و نظامات مربوطه به بازرگانی خارجی ایران همه گونه کالاهای ایرانی را بغیر از کالاهائی که صدور آن از ایران مطابق مقررات دولت بتمام کشورها ممنوع است بطور آزاد و بدون مشکلات و موانع برای صدور باتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی خریداری نمایند .

۲ - اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی حق خواهد داشت در حدود سهمیه هائی که برای هر سال اعتبار قرارداد بازرگانی و بحر پیمائی معین خواهد شد کالاهائی وارد ایران بنماید فهرست این کالاها با تعیین سهمیه آن همه ساله از طرف نمایندگی بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در ایران با وزارت بازرگانی ایران تنظیم خواهد شد .

برای سال اول اجرای این قرارداد فهرست مزبور در حین امضای قرارداد تنظیم و در سالهای بعد در آغاز هر سال اقتصادی ایرانی مرتب خواهد شد .

در موقع تهیه فهرستهای فوق برای سالهای بعد حفظ صدی چند سهمیه اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی نسبت به هریک از کالاهای مندرجه در سهمیه عمومی که در فهرست سال اول پیش بینی گردیده اقلأ تامین خواهد شد .

نمایندگی بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در ایران میتواند در فهرست کالاهائی که دولت ایران اجازه ورود آنها برای سال جاری اقتصادی داده است کالاهای دیگری را نیز داخل نماید که در فهرست مزبور ذکر نشده باشد میزان این کالاها را نمایندگی بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در ایران با وزارت بازرگانی ایران معین خواهد کرد و وزارت بازرگانی ایران پیشنهاد مربوطه نمایندگی بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را بطور مساعد تلقی خواهد نمود .

سهمیه هریک از کالاهای وارداتی که در فهرست قید گردیده ممکن است در ظرف سال در نتیجه موافقت بین نمایندگی بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در ایران و وزارت بازرگانی ایران زیاد بشود .

هرگاه در مدت اجرای این قرارداد دولت ایران بوسیله توسعه دادن سهمیه های سالیانه میزان ورود یکی از کالاهای خارجی را به ایران زیاد نماید حصه از آنچه زیاد شود متناسب با سهمیه که اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در واردات کالای مزبور به ایران قبل از افزایش سهمیه های سالیانه داشته به اتحاد جماهیر شوروی

سوسیالیستی واگذار خواهد شد .

در مواردیکه دولت ایران اجازه ورود سهمیه های معین کالائی را بدهد که فعلا ورود آن ممنوع است باتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی حق داده خواهد شد که در مدت اجرای این قرارداد سهمی از واردات مزبور بگیرد و این سهم با موافقت بین نمایندگی بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و وزارت بازرگانی ایران معین خواهد شد . وزارت بازرگانی پیشنهاد مربوطه نمایندگی بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را با نظر مساعد تلقی خواهند نمود .

۳ - دولت ایران بنماینده بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در ایران در انعقاد قراردادهای بازرگانی با ادارات و شرکتهای دولتی ایران و شرکتهائی که از طرف دولت عمل می کنند برای خرید کالاهای ایرانی و فروش کالاهای شوروی که معامله آنها در دست ادارات یا شرکتهای نامبرده باشد به نرخ و شرایط عادی مساعدت لازم را خواهد نمود .

دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی از طرف خود موافقت مینماید که مجموع ارزش کالاهای وارده شوروی که مطابق قراردادهای مربوطه بدولت ایران و ادارات شرکت های نامبرده بریال فروخته شده است از مجموع ارزش کالاهائیکه از دولت ایران و ادارات و شرکتهای نامبرده بریال خریداری و از ایران صادر شده است اقلا کمتر نباشد

۴ - نمایندگی بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در ایران و بنگاه های اقتصادی شوروی حق خواهند داشت به بازرگانان ایرانی و شرکتهای بازرگانان و شرکتهای غیردولتی کالاهای شوروی فروخته و از بازرگانان ایرانی و شرکتهای نامبرده کالاهای ایرانی خریداری نمایند .

دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی موافقت مینماید که مجموع ارزش کالاهای وارده شوروی به ایران که به بازرگانان و شرکتهای بازرگانان و شرکتهای غیر دولتی بریال فروخته میشود از مجموع ارزش کالاهائی که از بازرگانان و شرکتهای نامبرده بریال خریداری و باتحاد جماهیر سوسیالیستی صادر شده است اقلا کمتر نباشد .

۵ - نمایندگی بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در ایران و بنگاه های اقتصادی شوروی در موقع گرفتن پروانه برای وارد کردن کالاها بایران مطابق سهمیه های سالیانه از ارائه گواهینامه صدور کالاهای ایرانی معاف میباشند .

وزارت بازرگانی ایران پروانه وارد کردن کالاها را از روی سهمیه های سالیانه که در بند ۲ این ماده پیش بینی گردیده بدون مانع بنماینده بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در ایران و بنگاه های اقتصادی شوروی خواهد داد . فهرست مذکور در بند فوق در حکم پروانه کلی خواهد بود .

۶ - دولت ایران موافقت مینماید تحدیدات ارزی را که فعلا جاری است و تحدیداتی را که ممکن است در مدت اعتبار این قرارداد وضع شود در صورتیکه اینگونه مقررات مانع از اجرای این قرارداد بشود نسبت به بنگاه های شوروی معمول ندارد .

۷ - دولت ایران بنماینده بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در ایران و همچنین به بنگاه های اقتصادی شوروی حق خواهد داد در تمام مناقصه هائیکه ادارات ایرانی برای خرید مصالح و لوازم از خارجه اعلان می کنند با استفاده از شرایطی که برای همه اشتراک کنندگان مقرر میشود اشتراک نمایند .

۸ - دولت ایران موافقت مینماید که بنماینده بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و بنگاه های اقتصادی

شوروی در مدت اجرای این قرارداد حق بدهد که مطابق قوانین و مقررات موجوده در ایران پمپ های بنزین نصب نموده و همچنین مخزنهای نفت و سایر بناهاییکه برای تجارت نفت و مشتقات آن میباشد بسازد .
۹ - موافقت حاصل است که هر ششماه کمیسیون متساوی الاعضاء مرکب از اختیارداران وزارت بازرگانی ایران و نمایندگی بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در ایران نتیجه عمل تجارت در دوره ششماه گذشته اجرای قرارداد بازرگانی و بحر پیمائی را برای تطبیق دادن جریان تجارت بین طرفین با روح و مفهوم این قرارداد مورد مطالعه قرار بدهد .

ماده دهم

۱ - با در نظر گرفتن منافع بازرگانی ایران و بموافقت ماده ۲۰ عهدنامه مورخه ۲۶ فوریه ۱۹۲۱ منعقد بین ایران و جمهوری متحده شوروی سوسیالیستی روسیه و برای تصریح مدلول آن اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی ترانزیت آزاد را از خاک خود برای محصولات طبیعی و صنعتی ایران بمقصد هر کشور ثالثی میدهد . از طرف خود ایران ترانزیت آزاد را از خاک خود برای محصولات طبیعی و صنعتی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی بمقصد هر کشور ثالثی میدهد.

۲ - بعلاوه اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی بشرکتهای بازرگانی و بازرگانان ایرانی حق صدور آزاد را بهر مقصدی که باشد برای محصولات طبیعی و صنعتی که از ایران بخاک او وارد گردیده و در آنجا بفروش نرسیده اعطاء میکند . هرگاه معلوم شود محصولاتی که شرکتهای بازرگانی و بازرگانان نامبرده صادر میکنند همان است که وارد کرده اند حقوق گمرکی که در موقع وارد کردن محصولات پرداخته اند درحین خروج از خاک گمرکی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی بشرکتهای بازرگانی و بازرگانان ایرانی مسترد خواهد گردید .
همین حقوق نیز از طرف دولت ایران به بنگاه ها و ادارات اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی که تجارت دارند اعطاء میگردد .

۳ - اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی ترانزیت آزاد را از خاک خود به ایران برای محصولات طبیعی یا صنعتی مذکوره در ذیل که مبداء آن محصولات کشورهائی باشد که با اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی عهدنامه یا مقاله نامه یا قرارداد بازرگانی داشته باشند میدهد :

الف - ماشین آلات و ابزار و مصالح برای کارخانجات همچنین برای بنگاه های کشاورزی - ماشین آلات و ابزار و مصالح برای ساختمان و نگاهداری خانه ها و بناها ماشین آلات و ابزار و ملزومات و مصالح برای تاسیس راه ها و وسایط نقلیه از هر قبیل و استفاده از آنها و برای احتیاجات بنگاه های عام المنفعه .

ب - دوا از هر قبیل و آلات جراحی و اعضای مصنوعی بدن .

ج - کاغذ و مطبوعات .

د - تخم نوغان .

ه - چای .

و - آلات و ادوات روشنائی و گرم کردن .

ژ - دوچرخه و موتورسیکلت و اتوموبیل و کامیون و متفرعات و قطعات مجزای آنها .

۴ - نسبت به سفارشات دولت ایران که برای بازرگانی نباشد بدون فرق در نوع سفارشات باستثنای اسلحه و مهمات جنگی که در کشورهای ثالثی داده شده باشد که با اتحاد جماهیرشوروی سوسیالیستی عهدنامه یا مقاوله نامه یا قرارداد بازرگانی دارند حق ترانزیت آزاد از خاک اتحاد جماهیرشوروی سوسیالیستی داده خواهد شد .

همچنین راجع بسفارشات دولت ایران که برای بازرگانی نباشد بدون فرق در نوع سفارشات باستثنای اسلحه و مهمات جنگی که در کشورهای ثالثی تهیه شده باشد که با اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی عهدنامه یا قرارداد بازرگانی ندارند اتحاد جماهیرشوروی سوسیالیستی تقاضای مربوط بدان حق ترانزیت برای این قبیل سفارشات را با منتهای مساعدت تلقی و تسهیلات ممکنه خواهد نمود .

۵ - بدیهی است مقررات این ماده بهیچوجه به ترانزیت امانات پستی از خاک اتحاد جماهیرشوروی سوسیالیستی به ایران که بموجب قرارداد مخصوص مورخ دوم اوت ۱۹۲۹ تنظیم گردیده و قرارداد نامبرده طبق مقررات خود باعتبار باقی است لطمه وارد نمی آورد .

۶ - ایران ترانزیت آزاد را از خاک خود باتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی برای محصولات طبیعی و صنعتی کشورهائیکه با ایران عهدنامه یا مقابله نامه یا قرارداد بازرگانی دارند باستثنای اسلحه و مهمات جنگی میدهد.

۷ - مقرر است که در مورد اجرای شرایط ترانزیت که در فوق پیش بینی شده است هریک از طرفین متعاهدتین رژیم دولت کامله الوداد را بطرف متعاهد دیگر اعطاء خواهد کرد .

ماده یازدهم

طرفین متعاهدتین موافقت مینمایند که رژیم دولت کامله الوداد را در حمل مسافران و با گناز و کالا وسایر با روبنه بوسیله راه های آهن وبطور عموم از راه خشکی و آبی و هوا متقابله بیکدیگر اعطاء نمایند . هریک از طرفین متعاهدتین چه در مورد تعرفه و عوارض حمل و نقل و کلیه عوارض دیگر مربوط بحمل و نقل و چه در مورد نوبت و نظم و ترتیب و سرعت حمل از تمام راه های مذکوره در فوق رژیم دولت کامله الوداد را بطرف متعاهد دیگر اعطاء مینماید .

ماده دوازدهم

۱ - با کشتیهائیکه زیر پرچم یکی از طرفین متعاهدتین در دریای خزر سیر مینمایند در بندرهای طرف متعاهد دیگر چه در حین ورود و چه در مدت توقف و چه در موقع خروج از هر حیث مثل کشتیهای کشوری رفتار میشود .

۲ - کشتیهای مزبوره عوارض بندری دیگر نخواهد پرداخت جز آنچه قانوناً برای کشتیهای کشوری وضع گردیده آنهم بهمان شرایط و با همان معافیتها .

درموقع گرفتن عوارض مزبوره اشیاء مذکوره ذیل جزو کالای وارده یا صادره محسوب و منظور نخواهد شد :

الف - با گاز مسافری که قسمتی از بار نباشد مقصود از با گاز علاوه بر بسته های کوچک دستی کلیه اشیائی است که بموجب قبض با گاز حمل میشود .

ب - سوخت و آذوقه برای مستخدمین و سرنشینان و لوازم تجهیزات کشتی باندازه ای که برای سیر لازم باشد بشرط اینکه لوازم مزبوره برای گذاشتن در بندر از کشتی خارج نشود .

ج - بارهاییکه به علت رسیدن صدمه به کشتی و یا در مواقع توقف های اتفاقی دیگر در بندر از کشتی خارج شده باشد بشرط اینکه این بارها برای فرستادن به بندر مقصد دوباره بکشتی گذارده شود.

د - بارهاییکه با کشتیهائی حمل میشود که ظرفیت آنها کمتر از سه تن و نیم باشد .

ه - بارهاییکه از کشتی به کشتی دیگر نقل میشود برای اینکه حمل آنها در دریا ادامه داده شود .

۳ - کابوتاژ بکشتیهای کشوری طرفین متعاهدتین اختصاص دارد معهدا موافقت حاصل شده است که هریک از طرفین متعاهدتین بکشتیهائی که زیر پرچم طرف دیگر سیر مینمایند حق کابوتاژ را برای حمل و نقل مسافر و بار در دریای خزر بدهد .

۴ - صرفنظر از مقررات فوق هریک از طرفین متعاهدتین ماهیگیری را در آبهای ساحلی خود تا حد ده میل دریائی بکشتیهای خود اختصاص داده و این حق را برای خود محفوظ میدارد که واردات ماهی های صید شده از طرف کارکنان کشتیهائی را که زیر پرچم او سیر مینمایند از تخفیفات و مزایای خاصی بهره مند سازد .

۵ - کشتیهائیکه در دریاهای غیر از دریای خزر زیر پرچم یکی از طرفین متعاهدتین سیر مینمایند در آبهای کشوری و بندرهای طرف متعاهد دیگر از حیث شرایط کشتی رانی و هرگونه عوارض از همان حقوق و مزایائی که دراین مورد به کشتی های دولت کامله الوداد اعطاء میگردد بهره مند میشوند .

۶ - کشتیهای یدک کش که کشتی دیگری را بطور یدک میکشند از پرداخت عوارض بندری (از هرتن ظرفیت کشتی) معاف میباشند .

ماده سیزدهم

طرفین متعاهدتین برطبق اصولی که در عهدنامه مورخ ۲۶ فوریه ۱۹۲۱ بین ایران و جمهوری متحده سوسیالیستی شوروی روسیه اعلام گردیده است موافقت دارند که در تمام دریای خزر کشتیهائی جز کشتیهای متعلق بایران یا اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی یا متعلق به اتباع و بنگاه های بازرگانی و حمل و نقل کشوری یکی از طرفین متعاهدتین که زیر پرچم ایران یا پرچم اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی سیر مینمایند نمیتوانند وجود داشته باشند .

ماده چهاردهم

تصدیق نامه های ظریف کشتی که از طرف مقامات صالحه طرفین متعاهدتین به کشتیهائیکه زیر پرچم ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در دریای خزر سیر مینمایند داده میشود و مقامات نامبرده

از طرف هریک از دولتین متعاهدتین بدولت متعاهد دیگر اعلام میگردد در بنادر دولتین متقابله رسمیت خواهد داشت کشتیهاییکه دارای تصدیق نامه های مزبوره هستند در بنادر طرف متعاهد دیگر مورد معاینه جدید واقع نخواهند گردید و نیز در بنادر طرفین متعاهدتین در دریای خزر تصدیقنامه هائی را که راجع بقابلیت سیر کشتی و میزان نشست در آب و سایر اسناد فنی کشتی رانی که از طرف مقامات مذکوره در فوق بکشتیها داده شده است متقابلا برسمیت شناخته خواهد شد .

ماده پانزدهم

طرفین متعاهدتین موافقت مینمایند که راجع به اقدامات بهداری که باید نسبت به کشتیهای هریک از طرفین در بنادر طرف دیگر در دریای خزر بعمل آید مقررات قرارداد صحتی بین المللی که در تاریخ ۲۶ ژوئن ۱۹۲۶ در پاریس امضاء شده با رعایت قیودی که هریک از طرفین متعاهدتین درموقع امضای آن قرارداد نموده اند مجری گردد .

ماده شانزدهم

این قرارداد بتصویب خواهد رسید .
این قرارداد برای مدت سه سال منعقد گردیده و از روز مبادله نسخ مصوبه که در اسرع اوقات در مسکو بعمل خواهد آمد دارای اعتبار خواهد بود .
ولی قرارداد از تاریخ امضای آن بطور موقت اجرا خواهد شد فاصله مدت بین امضای قرارداد و مبادله نسخ مصوبه جزو مدت سه سال فوق محسوب خواهد گردید .
هرگاه یکی از طرفین شش ماه پیش از انقضای مدت سه ساله مزبور فسخ قرارداد را اعلام ندارد قرارداد خود بخود برای مدت غیر معینی تمدید شده محسوب خواهد شد .
دراینصورت میتوان قرارداد را در هر موقع با اخطار شش ماه قبل فسخ نمود .
این قرارداد در دو نسخه و هر نسخه بزبان فارسی و روسی نوشته شده و هر دو متن دارای اعتبار مساوی میباشد .
منعقد شده است در تهران بتاريخ پنجم فروردین ماه ۱۳۱۹ مطابق ۲۵ مارس ۱۹۴۰ علیهذا اختیارداران نامبرده در فوق این قرارداد را امضاء و بمهر خود ممهور نمودند .

آقای وزیر

با نهایت توقیر مراتب زیر را باستحضار آنجناب میرساند :

« نظر باینکه دریای خزر که طرفین متعاهدتین آنرا دریای ایران و شوروی میدانند برای طرفین متعاهدتین دارای اهمیت خاصی میباشد موافقت حاصل است که دولتین اقدامات لازمه را بعمل خواهند آورد تا اتباع کشورهای ثالث که در کشتیهای طرفین متعاهدتین و در بندرهای واقع در دریای خزر مشغول خدمت هستند از خدمت و توقف خود در کشتیها و بنادر برای مقاصدی که خارج از حدود وظایف خدمتی محوله به آنها باشد استفاده ننمایند.»

آقای وزیر خواهشمندم احترامات فائقه مرا نسبت به خودتان بپذیرید .

تهران بتاریخ بیست و پنجم مارس هزار و نهصد و چهل .

جناب آقای مظفرعلم

وزیر امور خارجه ایران

آقای سفیر کبیر

با کمال توقیر وصول نامه مورخ ۲۵ مارس ۱۹۴۰ آنجناب را که بمضمون ذیل است تأیید مینمایم :

« نظر باینکه دریای خزر که طرفین متعاهدتین آنرا دریای ایران و شوروی میدانند برای طرفین متعاهدتین دارای اهمیت خاصی میباشد موافقت حاصل است که دولتین اقدامات لازمه را بعمل خواهند آورد تا اتباع کشورهای ثالث که در کشتیهای طرفین متعاهدتین و در بندرهای واقع در دریای خزر مشغول خدمت هستند از خدمت و توقف خود در کشتیها و بنادر برای مقاصدی که خارج از حدود وظایف خدمتی محوله به آنها باشد استفاده ننمایند.»

مندرجات نامه فوق را در نظر گرفته خواهشمندم احترامات فائقه مرا نسبت بخودتان بپذیرید.

تهران بتاریخ بیست و پنجم مارس هزار و نهصد و

چهل

جناب آقای ماتوی فیلیمونو

سفیر کبیر اتحاد جماهیر شوروی در ایران